



FINANSTILSYNET

THE FINANCIAL SUPERVISORY
AUTHORITY OF NORWAY

TAP OG MISLIGHOLD I BANKER

Per 30. september 2024



1. Hovedinntrykk.....	3
2. Brutto utlån	5
2.1.Økt utlånsvekst til personer, nedgang til bedrifter	5
2.2.Stabil andel utlån med vesentlig økt kredittrisiko siste år	6
3. Tapsavsetninger	7
3.1.Liten nedgang i avsetningsgrad i trinn 3	7
3.2.Avsetningsgraden uendret i personmarkedet og marginalt ned i bedriftsmarkedet	8
4. Misligholdte utlån.....	9
4.1.Marginal økning i samlet misligholdsandel som følge av økt betalingsmislighold	9
4.2.Noe høyere misligholdsandel i personmarkedet, marginal nedgang i bedriftsmarkedet	10
4.3.Økt misligholdsandel i flere næringer så langt i 2024	11
5. Tapsavsetninger på misligholdte utlån	12
5.1.Lavere tapsforventninger for misligholdte utlån	12
5.2.Redusert avsetningsgrad for misligholdte utlån i både personmarkedet og bedriftsmarkedet ..	13
6. Betalingslettelser	13
6.1.Andelen utlån merket med betalingslettelser økte noe det siste året	13
6.2.Noe økt nivå av betalingslettelser for utlån til både personer og bedrifter	14
7. Resultatførte utlånstap	15
7.1.Lavt tapsnivå i bankene, men økning siste år	15
7.2.Lave nivåer på tap i næringer så langt i 2024	15
Vedlegg.....	17
Vedlegg 1: IFRS 9	17
Vedlegg 2: Datagrunnlag.....	17

1. Hovedinntrykk

Andelen utlån med vesentlig økt kredittrisiko¹ var 9,8 prosent for bankene samlet ved utgangen av tredje kvartal 2024, uendret fra ett år tidligere. De resultatførte utlånstapene i årets tre første kvartaler var lave og utgjorde 0,14 prosent (annualisert) av utlånsvolumet, opp fra 0,09 prosent i samme periode året før.

Renteoppgangen og prisveksten har svekket den finansielle stillingen for mange personer og bedrifter, og bidratt til økt kredittrisiko i bankene. Kredittkvaliteten har blitt noe forverret i utlånsporteføljer i flere banker, men indikatorer for bankenes samlede kredittkvalitet har foreløpig ikke hatt vesentlige utslag:

- Tapsavsetninger som andel av utlånsvolumet var ved utgangen av tredje kvartal 2024 uendret fra året før for utlån til personkunder, og marginalt redusert for utlån til bedrifter.
- Andelen av utlånsvolumet som er misligholdt var 1,4 prosent ved utgangen av tredje kvartal 2024, marginalt høyere enn samme tidspunkt året før. Betalingsmisligholdet har økt hvert kvartal i denne perioden, mens andre misligholdte utlån har blitt redusert. Misligholdsandelen har gått opp i flere næringer så langt i 2024. I gruppen av mindre banker økte andelen misligholdte bedriftsutlån videre i tredje kvartal, og var på et klart høyere nivå enn i de større bankene.
- Andelen av utlånsvolumet som har betalingslettelser, herunder avdragslettelser, har så langt vært lite påvirket av økt inflasjon og rente. Det siste året har andelen for bankene samlet økt svakt i både personmarkedet og bedriftsmarkedet.

¹ Dvs. utlån i trinn 2 og 3 iht. IFRS 9, se faktaboks nedenfor.

Definisjoner

Brutto utlån

Balansførte utlån til kunder før tapsavsetninger. Utlån overført til deleide OMF-foretak er ikke inkludert siden bankene ikke rapporterer tap og mislighold på disse.

Utlån med vesentlig økt kredittrisiko

Brutto utlån til kunder klassifisert i trinn 2 og 3 etter IFRS 9. Utlån med vesentlig økt kredittrisiko som ikke er kredittforringet skal plasseres i trinn 2, mens trinn 3 skal benyttes når kredittrisikoen har økt så mye at lånet anses kredittforringet.²

Tapsavsetninger

Tapsavsetninger på utlån til kunder, som inngår i og reduserer utlån til og fordringer på kunder i foretakenes balanse. Rapporten analyserer tapsavsetninger i prosent av brutto utlån på hvert IFRS 9-trinn og samlet for alle trinn.

Misligholdte utlån

Ifølge artikkel 178 i kapitalkravsregelverket (CRR2) skal et utlån regnes som misligholdt dersom et betalingskrav har forfalt med mer enn 90 dager og beløpet ikke er uvesentlig (betalingsmislighold), eller dersom det er lite sannsynlig at låntaker vil være i stand til å innfri forpliktelsene sine (andre misligholdte utlån)³. Forordningen er gjort gjeldende i Norge gjennom § 2 i forskrift om kapitalkrav og nasjonal tilpasning av CRR/CRD IV (CRR/CRD IV-forskriften). Den europeiske banktilsynsmyndigheten (EBA) har publisert retningslinjer (GL-2016-07) for hvordan bankene skal identifisere mislighold, som norske banker og kredittforetak er forventet å etterleve. I rundskriv 4/2020 *Identifisering av misleghaldne engasjement* viser Finanstilsynet til EBAs retningslinjer.

Betalingslettelser

Betalingslettelser er endring av en kontrakts tidligere betingelser og vilkår og inkluderer blant annet innvilgelse av avdragsfrihet, avdragsreduksjon, rentefri periode og forlengelse av løpetid. Størrelsen omfatter kun lån hvor låntaker har betalingsproblemer og hvor betalingslettelser ikke ville blitt innvilget dersom låntaker ikke hadde hatt betalingsproblemer.

Resultatførte utlånstap

De resultatførte utlånstapene består av konstaterte tap fratrukket inngang på tidligere konstaterte tap og endring i tapsavsetninger fra forrige periode. Rapporten analyserer resultatførte tap på utlån, ubenyttede kreditter og garantier som andel av brutto utlån til kunder. Tap på rentebærende verdipapirer er ikke inkludert i indikatoren. Rapporten baserer seg hovedsakelig på tall fra ORBOF⁴, der resultatførte tap ikke rapporteres sektorfordelt.

² Se vedlegg 1 for nærmere beskrivelse av klassifisering av utlån etter IFRS 9.

³ Jf. kriteriene angitt av CRR art 178(3). Kriteriene er ytterligere presisert i EBAs Guideline on the application of the definition of default under Article 178 of Regulation (EU) No 575/2013 ([EBA/GL/2016/07](#)).

⁴ Se vedlegg 2 for nærmere beskrivelse av datagrunnlaget.

2. Brutto utlån

2.1. Økt utlånsvekst til personer, nedgang til bedrifter

- Bankenes⁵ utlån i personmarkedet⁶ var 3,9 prosent høyere ved utgangen av tredje kvartal 2024 enn ett år før, se tabell 1. Tolv månedersveksten har det siste året økt for bankene samlet, som følge av økt vekst i gruppene av mellomstore og mindre banker.⁷ I gruppen av store banker har tolv månedersveksten gått svakt ned.
- Veksten i bankenes utlån til bedriftskunder har gått svakt ned det siste året, til 6,6 prosent ved utgangen av tredje kvartal 2024, se tabell 2. Tolv månedersveksten i bedriftsmarkedet økte svakt i gruppen av store banker, men gikk ned i de øvrige to bankgruppene.

Tabell 1 Utlånsvolum og utlånsvekst. Personmarkedet

		30.09.2023	31.12.2023	31.03.2024	30.06.2024	30.09.2024
Store banker	Utlånsvolum (mrd. kroner)	1 634	1 639	1 633	1 651	1 676
	Kvartalsvekst (prosent)	0,4	0,3	-0,3	1,1	1,5
	Tolv månedersvekst (prosent)	2,8	1,9	1,2	1,4	2,5
Mellomstore banker	Utlånsvolum (mrd. kroner)	716	721	731	746	761
	Kvartalsvekst (prosent)	0,7	0,8	1,3	2,0	2,0
	Tolv månedersvekst (prosent)	4,3	4,6	4,5	5,0	6,3
Mindre banker	Utlånsvolum (mrd. kroner)	160	162	165	168	171
	Kvartalsvekst (prosent)	0,9	1,3	1,6	2,0	2,0
	Tolv månedersvekst (prosent)	4,7	5,1	5,8	5,9	7,1
Alle banker	Utlånsvolum (mrd. kroner)	2 510	2 522	2 529	2 565	2 608
	Kvartalsvekst (prosent)	0,5	0,5	0,3	1,4	1,7
	Tolv månedersvekst (prosent)	3,3	2,8	2,5	2,7	3,9

Kilde: Finanstilsynet

⁵ Inkludert heleide kreditt- og finansieringsforetak, se vedlegg 2 for nærmere detaljer.

⁶ Tall for personmarkedet og bedriftsmarkedet i denne rapporten inkluderer utlån i utlandet.

⁷ Store banker: DNB Bank ASA og de seks store regionsparebankene (Sparebank 1 Nord-Norge, Sparebank 1 SMN, Sparebank 1 Sør-Norge, Sparebank 1 Østlandet, Sparebanken Sør og Sparebanken Vest). Mellomstore banker: Øvrige norske banker med en forvaltningskapital større enn 10 mrd. kroner. Mindre banker: Norske banker med forvaltningskapital mindre enn 10 mrd. kroner.

Tabell 2 Utlånsvolum og utlånsvekst. Bedriftsmarkedet

		30.09.2023	31.12.2023	31.03.2024	30.06.2024	30.09.2024
Store banker	Utlånsvolum (mrd. kroner)	1 135	1 132	1 158	1 172	1 204
	Kvartalsvekst (prosent)	0,1	-0,3	2,3	1,2	2,7
	Tolvmånedersvekst (prosent)	5,9	4,8	3,9	3,3	6,1
Mellomstore banker	Utlånsvolum (mrd. kroner)	302	309	316	323	328
	Kvartalsvekst (prosent)	1,1	2,3	2,2	2,1	1,5
	Tolvmånedersvekst (prosent)	10,3	9,0	9,0	8,0	8,4
Mindre banker	Utlånsvolum (mrd. kroner)	61	62	63	66	66
	Kvartalsvekst (prosent)	1,4	1,6	1,9	3,4	0,2
	Tolvmånedersvekst (prosent)	7,5	6,4	6,8	8,4	7,2
Alle banker	Utlånsvolum (mrd. kroner)	1 499	1 504	1 538	1 561	1 598
	Kvartalsvekst (prosent)	0,3	0,3	2,2	1,5	2,4
	Tolvmånedersvekst (prosent)	6,8	5,7	5,0	4,5	6,6

Kilde: Finanstilsynet

2.2. Stabil andel utlån med vesentlig økt kredittrisiko siste år

- Andelen utlån med vesentlig økt kredittrisiko (dvs. utlån i trinn 2 og 3 samlet) var 9,8 prosent totalt for bankene ved utgangen av september 2024, uendret fra ett år tidligere.
- For bankene samlet gikk andelen utlån i trinn 2, dvs. utlån med vesentlig økt kredittrisiko som ikke er kredittforringet, marginalt ned det siste året, se figur 1. Andelen gikk ned i gruppene av mindre og mellomstore banker, og var uendret i gruppen av store banker.
- Andelen utlån i trinn 3, dvs. kredittforringede utlån, har økt marginalt for bankene samlet siste år. Økningen var størst for gruppen av mindre banker. Det har også vært en svak økning i andelen trinn 3-utlån i gruppen av mellomstore banker, til tross for salg av misligholdte utlånsporteføljer i forbrukslånsbankene som ligger i denne gruppen. De siste par årene har det vært en nedgang i salg av misligholdte forbrukslånsporteføljer.⁸
- Andelen utlån med vesentlig økt kredittrisiko har det siste året blitt redusert i personmarkedet og økt i bedriftsmarkedet, se figur 2. I begge kundegrupper er det primært endringer i andelen trinn 2-utlån som forklarer utviklingen.

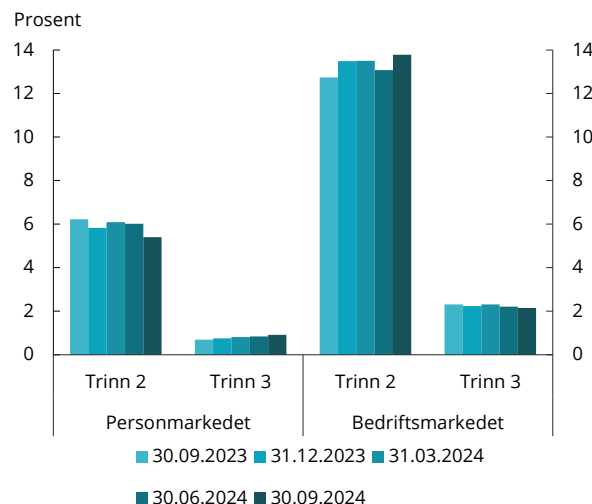
⁸ For mer om salg av misligholdte forbrukslån, se Finanstilsynets [resultatrapport for finansforetak, 1.–3. kvartal 2024](#).

Figur 1 Andel utlån med vesentlig økt kredittrisiko. Fordelt på bankgrupper



Kilde: Finanstilsynet

Figur 2 Andel utlån med vesentlig økt kredittrisiko. Fordelt på kundegrupper



Kilde: Finanstilsynet

3. Tapsavsetninger

Bankenes tapsavsetninger skal være forventningsrette og bygge på scenarioer som reflekterer beste anslag på den framtidige makroøkonomiske utviklingen basert på eksternt tilgjengelig informasjon.

Veksten i norsk økonomi i de tre første kvartalene av 2024 var noe høyere enn i fjor, med en moderat økning i arbeidsledigheten. Prognoser indikerer noe høyere vekst de neste årene, drevet av blant annet høyere privat konsum og økt offentlig etterspørsel. Norges Bank har holdt styringsrenten stabil på 4,5 prosent, og det er forventninger om rentekutt i første kvartal 2025. Samtidig er det betydelig usikkerhet om den videre økonomiske utviklingen, blant som følge av geopolitiske spenninger og politisk uro, noe som gjør det utfordrende å anslå forventet tap.

Stabil utvikling i bankenes samlede avsetningsgrad

- Bankenes samlede tapsavsetninger som andel av utlånsvolumet (avsetningsgrad) var 0,6 prosent ved utgangen av tredje kvartal 2024, tilnærmet uendret fra kvartalet før, se figur 3. Nivået var også likt som ett år før. Det siste året er avsetningsgraden omtrent uendret for gruppene av store og mellomstore banker, mens den har økt svakt for gruppen av mindre banker.

3.1. Liten nedgang i avsetningsgrad i trinn 3

- Avsetningsgraden for utlån i trinn 3 var 26 prosent ved utgangen av september 2024, ned fra 27 prosent ett år før. Avsetningsgraden i trinn 3 har blitt svakt redusert i samtlige bankgrupper det siste året. Noen banker peker på at endrede forutsetninger i tapsberegningene har bidratt til lavere avsetningsgrad i trinn 3. Vekst i misligholdte forbrukslån i flere banker, blant annet som følge av redusert porteføljesalg, bidro til å begrense nedgangen.
- I trinn 2 har avsetningsgraden vært stabilt på 1,4 prosent det siste året.

- Trinn 1 består av utlån hvor kredittrisikoen ikke anses vesentlig økt siden innvilgelse, og har svært lav avsetningsgrad. Det siste året har tapsavsetningene på utlån i trinn 1 vært stabilt på 0,1 prosent av utlånsvolumet.

Figur 3 Avsetningsgrad for utlån i IFRS 9-trinn⁹. Fordelt på bankgrupper



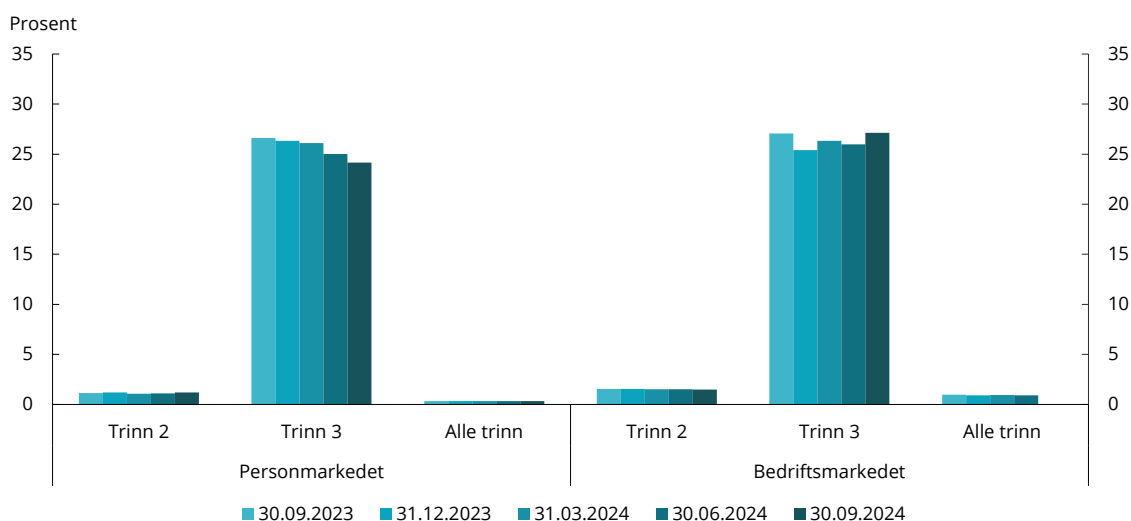
Kilde: Finanstilsynet

3.2. Avsetningsgraden uendret i personmarkedet og marginalt ned i bedriftsmarkedet

- Avsetningsgraden på bankenes samlede utlån (alle trinn) til personkunder var 0,3 prosent per 30. september 2024, uendret sammenliknet med ett år før, se figur 4. For utlån til personkunder har avsetningsgraden økt marginalt i trinn 2, mens den har gått noe ned i trinn 3. Forbrukslånsbankenes salg av misligholdte utlånsporteføljer har isolert sett bidratt til lavere avsetningsgrad i personmarkedet.
- For bankenes utlån til bedrifter var avsetningsgraden 0,9 prosent ved utgangen av september 2024, ned fra 1,0 prosent samme tid året før. Tapsavsetninger på kredittforringede utlån (trinn 3) var på samme nivå i bedriftsmarkedet ved utgangen av tredje kvartal 2024 som ett år før. For utlån i trinn 2 til bedrifter har avsetningsgraden gått marginalt ned det siste året. Avsetningsgraden både i trinn 2 og trinn 3 var noe høyere i bedriftsmarkedet enn i personmarkedet ved utgangen av tredje kvartal.

⁹ Kun utlån som vurderes i IFRS 9-trinn, det vil si utlån vurdert til amortisert kost og utlån vurdert til virkelig verdi over utvidet resultat, er inkludert i figuren. Utlån vurdert til virkelig verdi over ordinært resultat er ikke inkludert. Slike utlån utgjør kun en liten andel (om lag 3 prosent) av bankenes samlede utlån. Avsetningsgraden i trinn 1 er svært lav i samtlige bankgrupper, og vises derfor ikke i figuren. Videre betyr avsetningsgrad for "Alle trinn" at tapsavsetninger i IFRS 9-trinn 1 til 3 ses i forhold til summen av utlånsvolumet i alle tre trinn. Ovennevnte gjelder også for figur 4.

Figur 4 Avsetningsgrad for utlån i IFRS 9-trinn. Fordelt på kundegrupper



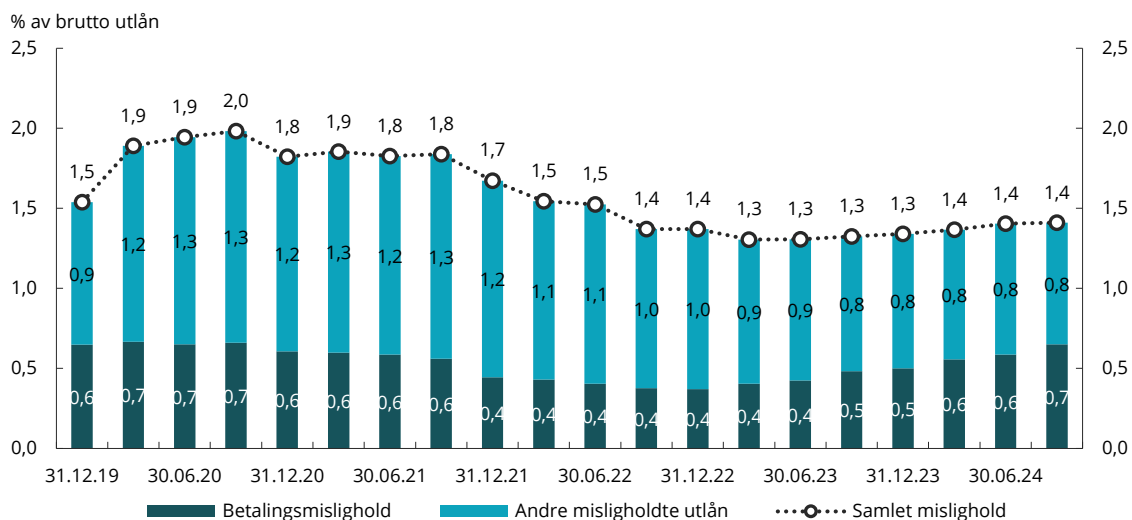
Kilde: Finanstilsynet

4. Misligholdte utlån

4.1. Marginal økning i samlet misligholdsandel som følge av økt betalingsmislighold

- Misligholdsandelen (misligholdte utlån i prosent av brutto utlån) var 1,4 prosent ved utgangen av tredje kvartal 2024, marginalt opp sammenliknet med ett år før, se figur 5.
- Nivået av betalingsmislighold (krav forfalt med mer enn 90 dager) har økt hvert kvartal siste år, til tross for porteføljesalg i forbrukslån banker. Det har vært en økning i nivået av betalingsmislighold i samtlige bankgrupper det siste året.
- Nivået av andre misligholdte utlån (lån hvor det er lite sannsynlig at låntaker vil være i stand til å innfri sine forpliktelser) var lavere ved utgangen av tredje kvartal 2024 enn ett år før. Det er gruppen av store banker som driver nedgangen.
- Per 30. september 2024 utgjorde betalingsmislighold 46 prosent av samlet misligholdt volum, opp fra 36 prosent ett år tidligere.

Figur 5 Misligholdte utlån, fordelt på betalingsmislighold og andre misligholdte utlån



Kilde: Finanstilsynet

4.2. Noe høyere misligholdsandel i personmarkedet, marginal nedgang i bedriftsmarkedet

- For bankenes utlån til personkunder var misligholdsandelen¹⁰ 0,9 prosent, noe opp fra året før, se tabell 3. Misligholdsandelen i personmarkedet har det siste året økt i alle tre bankgrupper. Økningen i de mindre og mellomstore bankene var i stor grad relatert til økt mislighold i forbrukslånsbanker, til tross for at slike banker også har solgt misligholdte utlånsporteføljer i perioden. Isolert sett har porteføljesalgene bidratt til et lavere nivå av misligholdte personmarkedslån.
- Misligholdsandelen er høyere for utlån til bedrifter enn for personkunder. Per 30. september 2024 var misligholdsandelen 2,3 prosent i bedriftsmarkedet, marginalt lavere enn ett år før. Gruppen av store banker har hatt en nedgang i andelen misligholdte bedriftsutlån siste år, primært grunnet en reduksjon i andre misligholdte utlån. I de øvrige to bankgruppene har nivået av misligholdte bedriftsutlån økt det siste året. Økningen var særlig stor i gruppen av mindre banker, som nå har en betydelig høyere misligholdsandel i bedriftsmarkedet enn de øvrige to bankgruppene. Nivået av betalingsmislighold i bedriftsmarkedet har økt i samtlige bankgrupper siste år.

¹⁰ Summen av betalingsmislighold og andre misligholdte utlån som andel av brutto utlån.

Tabell 3 Misligholdsandel, fordelt på kunde- og bankgrupper

Personmarkedet	30.09.2023	31.12.2023	31.03.2024	30.06.2024	30.09.2024
Store banker	0,39	0,39	0,42	0,46	0,53
Mellomstore banker	1,22	1,25	1,32	1,35	1,44
Mindre banker	1,90	2,15	2,34	2,29	2,27
Alle banker	0,72	0,75	0,81	0,84	0,91
Bedriftsmarkedet	30.09.2023	31.12.2023	31.03.2024	30.06.2024	30.09.2024
Store banker	2,40	2,28	2,20	2,20	2,10
Mellomstore banker	2,11	2,25	2,29	2,41	2,37
Mindre banker	4,17	5,32	5,80	6,11	6,30
Alle banker	2,41	2,40	2,37	2,41	2,33

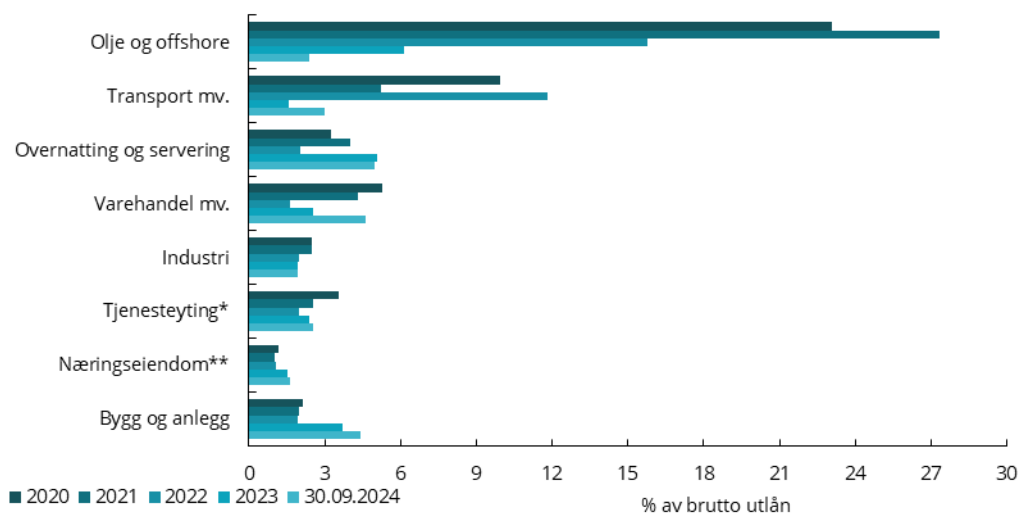
Kilde: Finanstilsynet

4.3. Økt misligholdsandel i flere næringer så langt i 2024

Høy inflasjon og rentenivå har så langt ikke gitt utslag i økt mislighold for bankenes samlede utlån til bedrifter. Likevel har misligholdsandelen økt i flere næringer, herunder utlån til næringen bygg og anlegg, som er særlig utsatt ved svingninger i rente- og prisnivå. Misligholdet har også økt noe for utlån til næringer som er avhengig av husholdningenes konsum, som overnatting og servering, samt varehandel.

- Misligholdsandelen var høyest i næringen **overnatting og servering** ved utgangen av tredje kvartal 2024, etterfulgt av næringene **varehandel** og **bygg og anlegg**, se figur 6. Bygg og anlegg er næringen bankene samlet er nest mest eksponert mot, etter næringseiendom.
- Sammenlignet med årsslutt 2023 har det vært en vekst i misligholdsandelen for fem av de åtte utvalgte næringene. Den største relative veksten i mislighold har vært i **transport** og **varehandel**, der misligholdsandelene har økt med henholdsvis 89 og 80 prosent så langt i år.
- Misligholdsandelen for bankenes utlån til **olje- og offshorerelaterte næringer** har gått ytterligere ned etter årets tre første kvartaler. Nivået er betydelig redusert siden toppen ved utgangen av 2021.
- **Næringseiendom** har så langt i 2024 fortsatt et lavt nivå av mislighold, på 1,6 prosent av brutto utlån.

Figur 6 Misligholdte utlån i utvalgte enkelt næringer



Kilde: Finanstilsynet

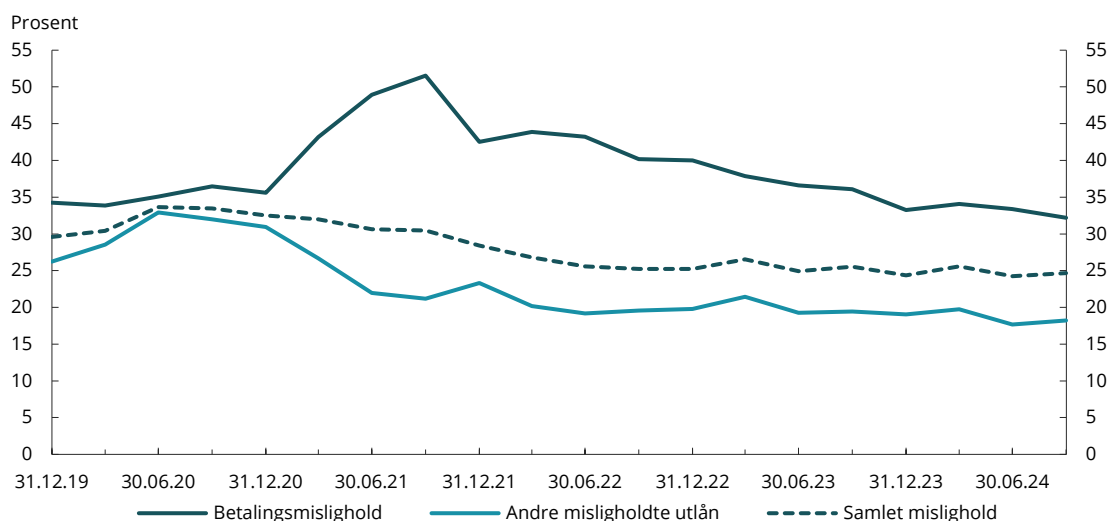
Utlån til de utvalgte enkelt næringsgruppene utgjør 85 prosent av bankenes utlån til bedrifter. *Faglig, finansiell og forretningsmessig tjenesteyting. **Omsetning og drift av fast eiendom.

5. Tapsavsetninger på misligholdte utlån

5.1. Lavere tapsforventninger for misligholdte utlån

- Per 30. september 2024 forventet bankene lavere tap på utlån som er forfalt med mer enn 90 dager (betalingsmislighold) enn ett år tidligere, se figur 7. Det var også en nedgang i avsetningsgraden for andre misligholdte utlån.
- Avsetningsgraden på samlet mislighold har gått svakt ned det siste året, til 24,7 prosent ved utgangen av tredje kvartal 2024.

Figur 7 Avsetningsgrad på misligholdte utlån



Kilde: Finanstilsynet

5.2. Redusert avsetningsgrad for misligholdte utlån i både personmarkedet og bedriftsmarkedet

- Avsetningsgraden for bankenes misligholdte utlån til personkunder har det siste året avtatt noe, til 23,8 prosent ved utgangen av tredje kvartal 2024, se tabell 4. Avsetningsgraden er vesentlig høyere i gruppene av mellomstore og mindre banker enn i gruppen av store banker. Dette kommer primært av at forbrukslånsbankene ligger i de førstnevnte gruppene, og disse bankene forventer større tap på sine misligholdte utlånsporteføljer enn tradisjonelle banker.
- Avsetningsgraden for bankenes misligholdte utlån til bedriftskunder har gått svakt ned det siste året. Nivået var uendret i gruppen av store banker, mens det ble redusert i de øvrige to bankgruppene.

Tabell 4 Avsetningsgrad på misligholdte utlån, fordelt på kunde- og bankgrupper

Personmarkedet	30.09.2023	31.12.2023	31.03.2024	30.06.2024	30.09.2024
Store banker	10,1	9,6	8,7	9,1	7,5
Mellomstore banker	37,5	37,6	37,9	37,2	37,8
Mindre banker	21,6	21,8	22,9	21,9	21,0
Alle banker	25,2	25,2	25,2	24,5	23,8
Bedriftsmarkedet	30.09.2023	31.12.2023	31.03.2024	30.06.2024	30.09.2024
Store banker	27,3	26,2	28,7	26,5	27,3
Mellomstore banker	19,1	16,7	17,8	17,9	18,7
Mindre banker	28,0	23,9	23,6	22,7	26,3
Alle banker	25,9	24,2	26,0	24,3	25,4

Kilde: Finanstilsynet

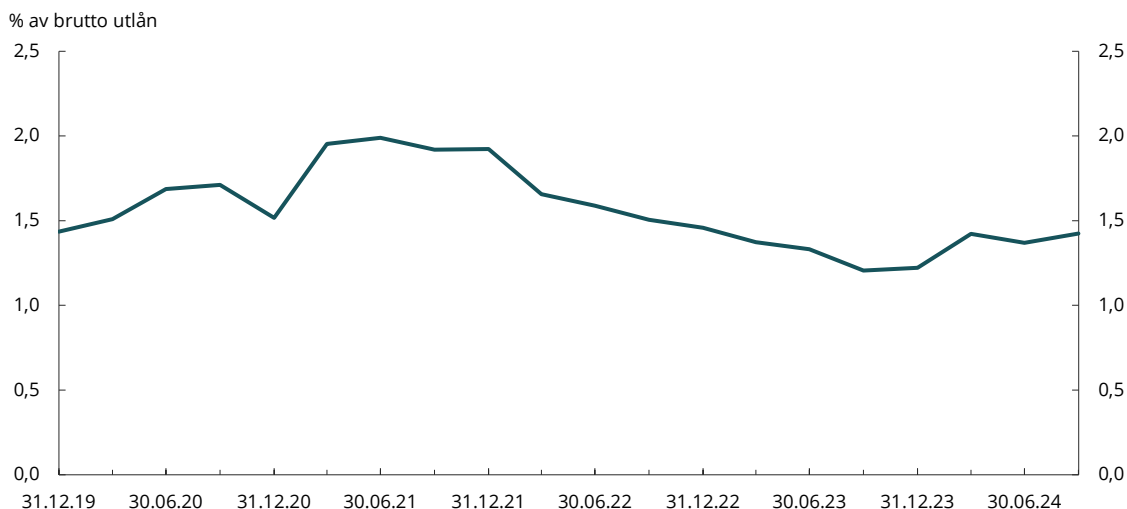
6. Betalingslettelser

6.1. Andelen utlån merket med betalingslettelser økte noe det siste året

- For bankene samlet utgjorde andelen utlån merket med betalingslettelser¹¹ 1,4 prosent per 30. september 2024, se figur 8. Andelen var ved utgangen av tredje kvartal noe høyere enn ett år før.

¹¹ Utlån merket med betalingslettelser (med og uten tapsavsetninger) i prosent av brutto utlån

Figur 8 Utlån med betalingslettelser



Kilde: Finanstilsynet

6.2. Noe økt nivå av betalingslettelser for utlån til både personer og bedrifter

- Andelen utlån merket med betalingslettelser i personmarkedet har så langt vært lite påvirket av økt inflasjon og rente. Nivået har det siste året økt svakt til 0,7 prosent av utlånsvolumet, se tabell 5. Økte betalingslettelser i personmarkedet var relatert til gruppen av store banker.
- I bedriftsmarkedet økte andelen utlån med betalingslettelser fra 2,4 til 2,7 prosent det siste året. Nivået har økt i samtlige bankgrupper, og særlig i gruppen av mindre banker.

Tabell 5 Andel utlån med betalingslettelser, fordelt på kunde- og bankgrupper

Personmarkedet	30.09.2023	31.12.2023	31.03.2024	30.06.2024	30.09.2024
Store banker	0,50	0,66	0,73	0,74	0,72
Mellomstore banker	0,62	0,65	0,64	0,63	0,61
Mindre banker	0,82	0,89	0,91	0,89	0,81
Alle banker	0,55	0,67	0,72	0,72	0,70
Bedriftsmarkedet	30.09.2023	31.12.2023	31.03.2024	30.06.2024	30.09.2024
Store banker	2,55	2,29	2,91	2,68	2,92
Mellomstore banker	1,71	1,82	1,71	1,83	1,86
Mindre banker	2,79	3,30	3,52	3,53	3,66
Alle banker	2,39	2,24	2,69	2,54	2,73

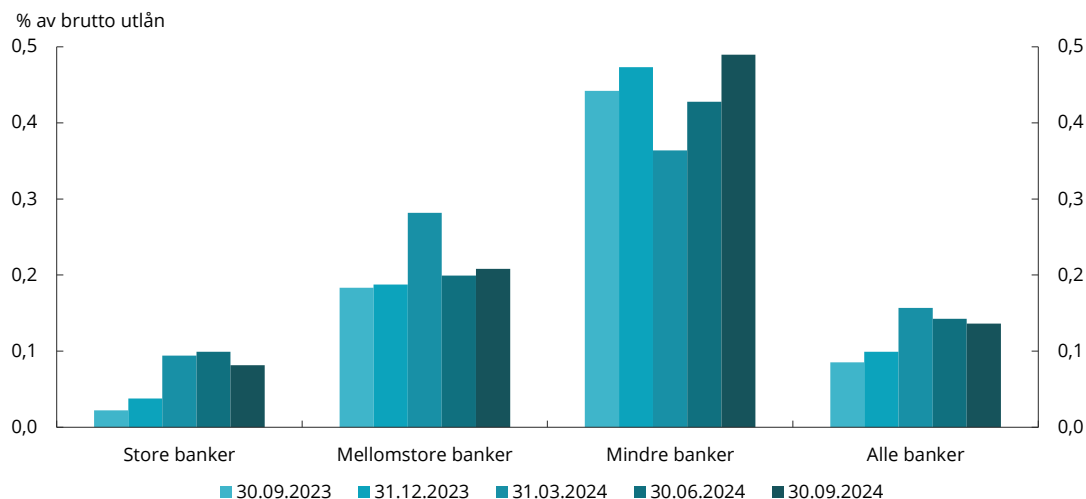
Kilde: Finanstilsynet

7. Resultatførte utlånstap

7.1. Lavt tapsnivå i bankene, men økning siste år

- Norske bankers samlede resultatførte utlånstap etter tre kvartaler av 2024 utgjorde 0,14 prosent (annualisert) av den gjennomsnittlige utlånsmassen, opp fra 0,09 prosent i samme periode året før, se figur 9. Tapsnivået har økt noe i samtlige bankgrupper det siste året, og var størst i gruppen av mindre banker. Utviklingen i sistnevnte gruppe ble drevet av et fåtall banker.

Figur 9 Resultatførte tap (akkumulert og annualisert) på utlån, garantier og ubenyttet kredittromme

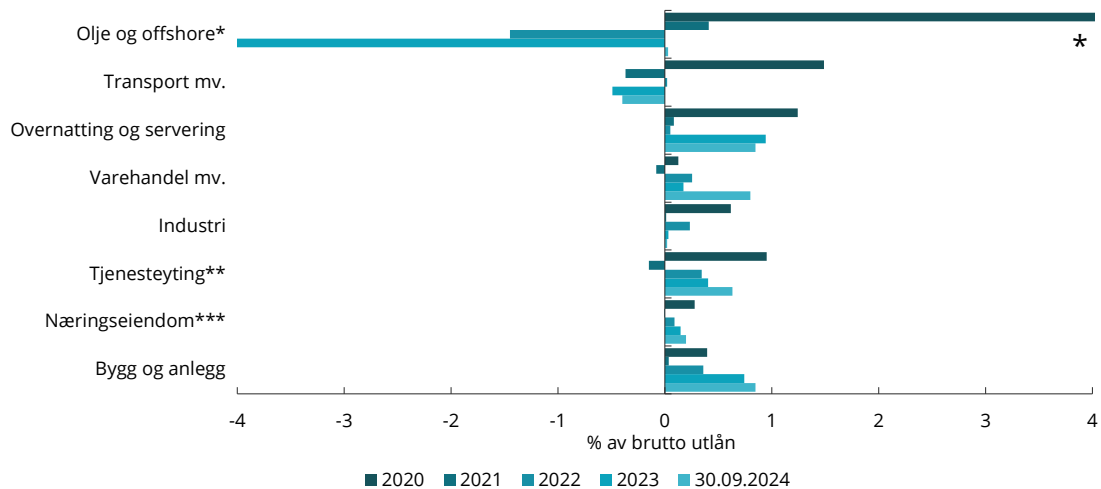


Kilde: Finanstilsynet

7.2. Lave nivåer på tap i næringer så langt i 2024

- Tapsnivået var lavt i alle utvalgte enkelt næringer i årets tre første kvartaler, se figur 10.
- Olje og offshorerelaterte næringer** har så langt i 2024 hatt et lavt, men netto positivt nivå av utlånstap. Dette markerer et skille fra de to foregående årene, hvor bankene hadde netto tilbakeføringer av tap i disse næringene.
- Tapsnivået for utlån til **varehandel** økte fra 0,2 prosent i 2023 til 0,8 prosent (annualisert) fra første til tredje kvartal 2024.
- Utlån til **næringseiendom** står for en betydelig andel av bankenes samlede utlån til bedrifter. Bankenes tap på utlån til denne næringen har vært lave de siste årene, og utgjorde 0,2 prosent av utlånsvolumet i årets tre første kvartaler.

Figur 10 Tap på utlån til utvalgte enkelt næringer



Kilde: Finanstilsynet

Utlån til de utvalgte enkelt næringene utgjør 85 prosent av bankenes utlån til bedrifter. *Utlånstapene i 2020 var 8,4 prosent, men X-aksen er skalert ned for å tydeliggjøre endringer i tapsnivå for øvrige næringer. **Faglig, finansiell og forretningsmessig tjenesteyting. ***Omsetning og drift av fast eiendom.

Vedlegg

Vedlegg 1: IFRS 9

En av erfaringene etter den internasjonale finanskrisen var at bankene regnskapsførte for lave tap og at dette ble gjort for sent. I etterkant av krisen var det enighet om at bankenes tapsavsetninger bør baseres på *forventet tap* for å synliggjøre kvaliteten på bankenes utlånsportefølje. IFRS 9 erstattet 1. januar 2018 IAS 39 som regnskapsstandard for finansielle instrumenter.¹² Standarden angir rammer for bankenes tapsføring og krever at bankene regnskapsfører forventet tap basert på best tilgjengelige informasjon på rapporteringstidspunktet om historiske, nåværende og fremtidige forhold. Prognoser skal i utgangspunktet baseres på eksternt tilgjengelig informasjon, for eksempel makroøkonomiske prognoser fra Norges Bank, Statistisk sentralbyrå eller andre anerkjente institusjoner. Dersom banken mener at disse prognosene ikke er relevante og velger å legge til grunn egne makroprognoser i framskrivningene, må dette begrunnes og dokumenteres.

Beregningen av forventet tap skal være et resultat av estimerte tap i flere scenarier, som vektet etter sannsynligheten for at de ulike scenarioene vil inntreffe. I oppgangstider, normale økonomiske tider og moderate nedgangskonjunkturer er utlånstapene som oftest svært lave eller lave, mens tapene kan bli svært høye i en alvorlig nedgangskonjunktur. Det er viktig at bankene i beregningen av forventet tap tar høyde for at det kan være betydelig ikke-linearitet i tapene i et nedgangsscenario sammenliknet med basisscenarioet.

I beregningen av forventet tap etter IFRS 9, skal lånene plasseres i ett av tre trinn. Trinn 1 inneholder lån hvor kredittrisikoen ikke anses vesentlig økt, og tapsavsetningen beregnes som forventet kreditttap over de neste 12 månedene. Lån som har en vesentlig økt kredittrisiko siden førstegangsinnregning, skal klassifiseres i trinn 2. Når kredittrisikoen har økt så mye at lånet anses kredittforringet, skal lånet klassifiseres i trinn 3. Et lån regnes som kredittforringet når en eller flere hendelser som har negativ effekt på estimerte fremtidige kontantstrømmer, har inntruffet. Etter Finanstilsynets vurdering er det rimelig å legge til grunn at kredittforringede lån er det samme som misligholdte lån, jf. Finanstilsynets brev til bankene om forventet kreditttap i årsregnskapene for 2020.¹³ Lån hvor det er innvilget betalingslettelse for å avhjelpe finansielle problemer hos kunden, vil etter IFRS 9 klassifiseres i enten trinn 2 eller trinn 3. I trinn 2 og 3 beregnes tapsavsetningen som forventet kreditttap over eiendelens forventede levetid.

Vedlegg 2: Datagrunnlag

Rapporten er hovedsakelig basert på innrapporterte størrelser fra Offentlig regnskapsrapportering for banker og finansieringsforetak (ORBOF). Foretakene rapporterer til ORBOF på ikke-konsolidert nivå. Heleide kreditt- og finansieringsforetak er inkludert i tallene for banker for å få størrelsene på tilnærmet konsolidert nivå. Deler av bankenes samlede utlån er overført til deleide kredittforetak, men siden bankene ikke rapporterer tap på slike utlån, er det valgt å ikke inkludere dette utlånsvolumet i datagrunnlaget.

Figurer og omtale av tap og mislighold i enkelt næringer er basert på bankenes rapportering av spesifikasjon av tap på utlån (KRT-1131).

¹² For norske banker som har utstedt børsnoterte instrumenter, har IFRS vært gjeldende fra 1. januar 2018. Øvrige norske banker har vært pålagt å bruke IFRS 9 siden 1. januar 2020.

¹³ <https://www.finanstilsynet.no/contentassets/eb5febe11aee436dbade01dd9583751b/forventet-kreditttap-i-arsregnskapene-for-2020.pdf>

Finanstilsynet
Revierstredet 3
P.O. Box 1187 Sentrum
NO-0107 Oslo

Tel. +47 22 93 98 00
post@finansilsynet.no
finansilsynet.no

